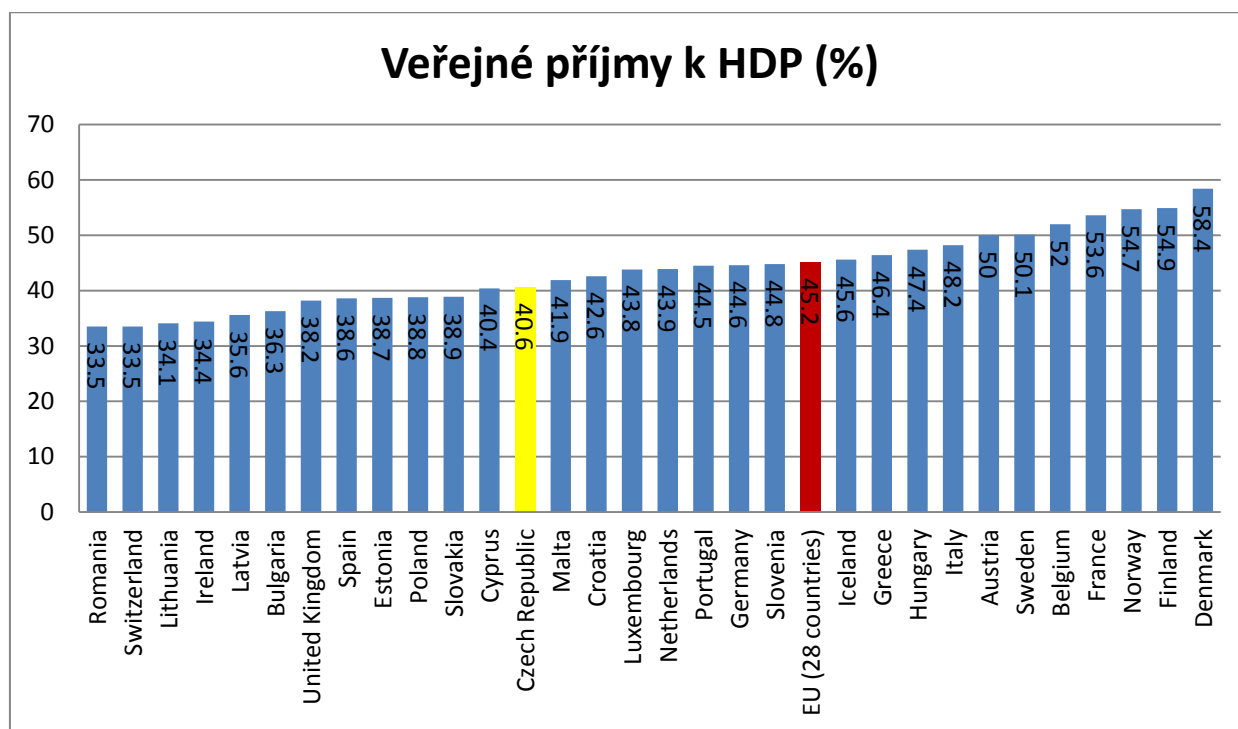


# Základy veřejných financí a veřejné správy – osnova cvičení

## Cvičení č. 9 – Veřejné příjmy a daňová teorie I

### 1. Veřejné příjmy

- Co všech lze zahrnout do veřejných příjmů v ČR? Pokuste se vyjmenovat několik skupin veřejných příjmů a do každé skupiny zařadit různé zdroje veřejných příjmů. (např. *daňové příjmy – jednotlivé daně, sociální a zdravotní pojištění; nedaňové příjmy – příjmy rozpočtů za služby, které jsou poskytovány veřejnosti, přijaté vratky dotací, pokuty a jiné sankční platby; kapitálové příjmy, ostatní*)
- Která skupina příjmů tvoří největší podíl veřejných příjmů?
- V čem spočívá důležitost veřejných příjmů, k čemu slouží? (*rozpočtové omezení*)
- Jaká je plánovaná výše veřejných příjmů pro rok 2014? Jak se vyvíjely veřejné příjmy v minulých letech a jaký vliv na ně měla ekonomická krize?
- Srovnajte velikost veřejných příjmů s velikostí veřejných výdajů
- Jaká je výše veřejných příjmů k HDP v ČR a ostatních zemích v roce 2014?
- Co vyplývá z výše uvedených otázek pro ČR?



Zdroj: Eurostat (2015)

### 2. Daňová soustava ČR

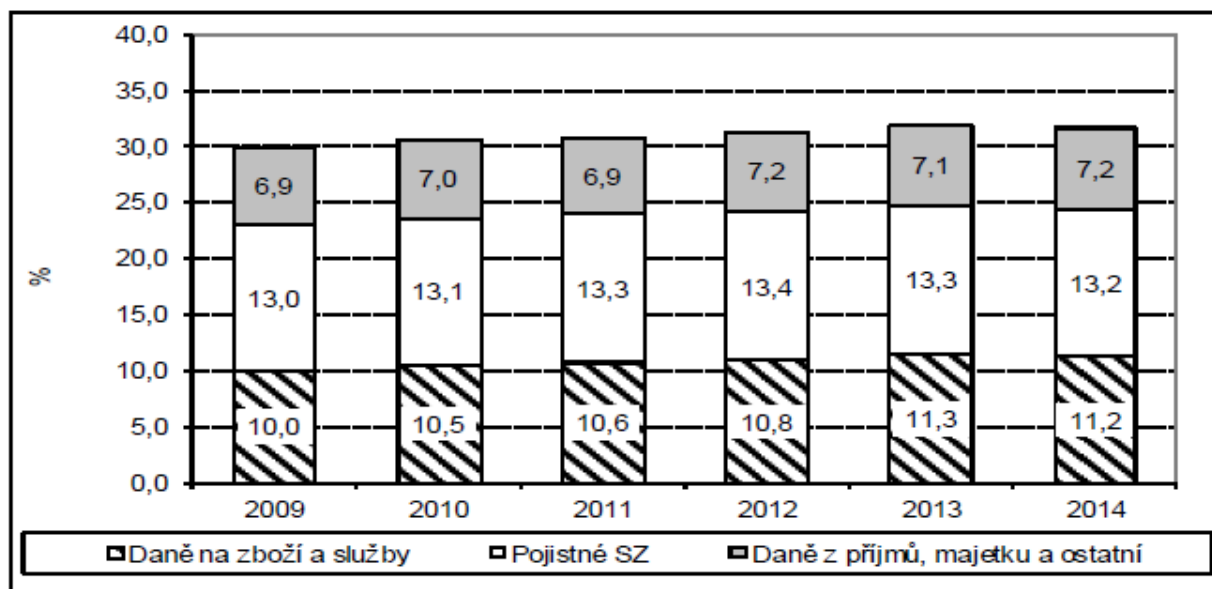
- Pokuste se definovat daň, co v souvislosti s daňovými příjmy znamená princip neekvivalence, nedobrovolnost a nenávratnost?
- Jaký je rozdíl mezi daní a poplatkem? Pokuste se vymezit hlavní rozdíly. Jaké poplatky znáte? (*správní, soudní, místní*)
- Jaké funkce daně plní. Ke každé funkci řekněte alespoň jeden příklad. (*alokační, redistribuční a stabilizační*)
- Popište daňovou soustavu ČR. Charakterizujte jednotlivé daně, jejich sazby, termín placení, kdo je správcem daně?
- Každá daň má určité charakteristiky. Podle nich můžeme daně třídit např.:
  - o Podle subjektu – plátce x poplatník (U jakých daní je poplatník shodný s plátcem?)
  - o Podle vazby na důchod poplatníka – daně přímé a nepřímé

# Základy veřejných financí a veřejné správy – osnova cvičení

- Podle předmětu – daně důchodové, spotřební, majetkové (dříve existovala i daň z hlavy)
- Podle sazby daně – pevná a procentní (progresivní, proporcionální, regresivní) sazba
- Ke každému bodu uveďte příklad z české daňové soustavy
- Návrhy i na zavedení nových daní – povodňová daň apod.

## 3. Daňové příjmy v ČR

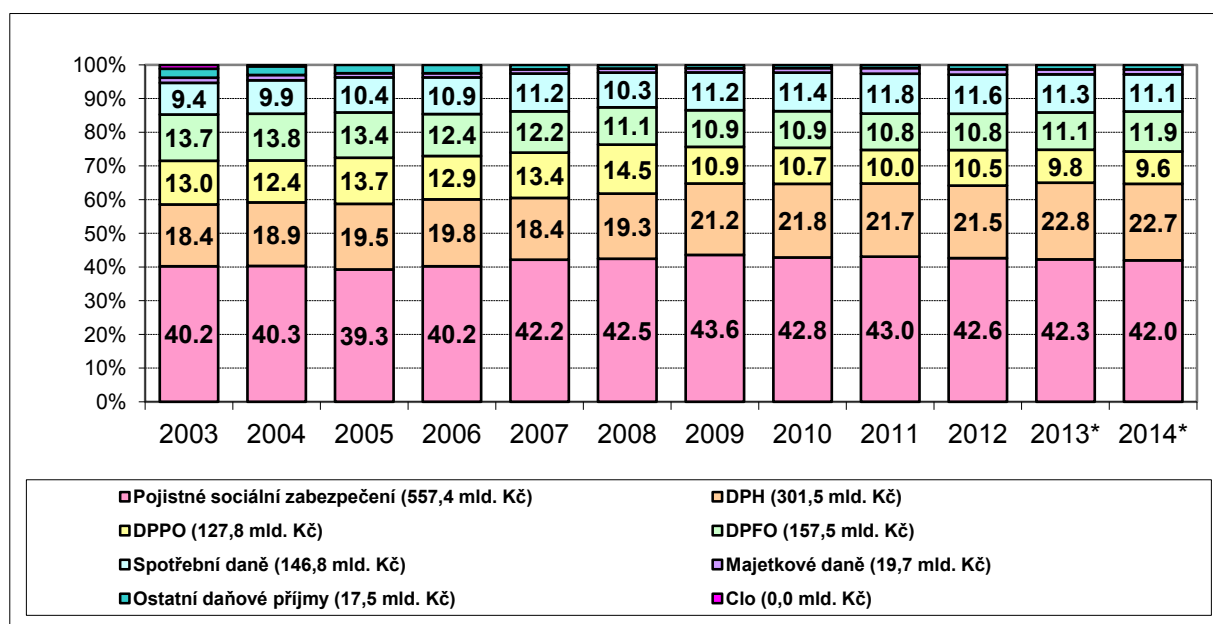
Vývoj podílu výnosu daní na HDP (v %)



Zdroj: MF ČR (2015b)

- Která daň má největší podíl na daňových příjmech v ČR?
- Proč řadíme odvody sociálního a zdravotního pojištění k daňovým příjmům?
- Jak se vyvíjely daňové příjmy v ČR (viz následující graf)?

## Struktura daňových příjmů ČR podle rozpočtové skladby



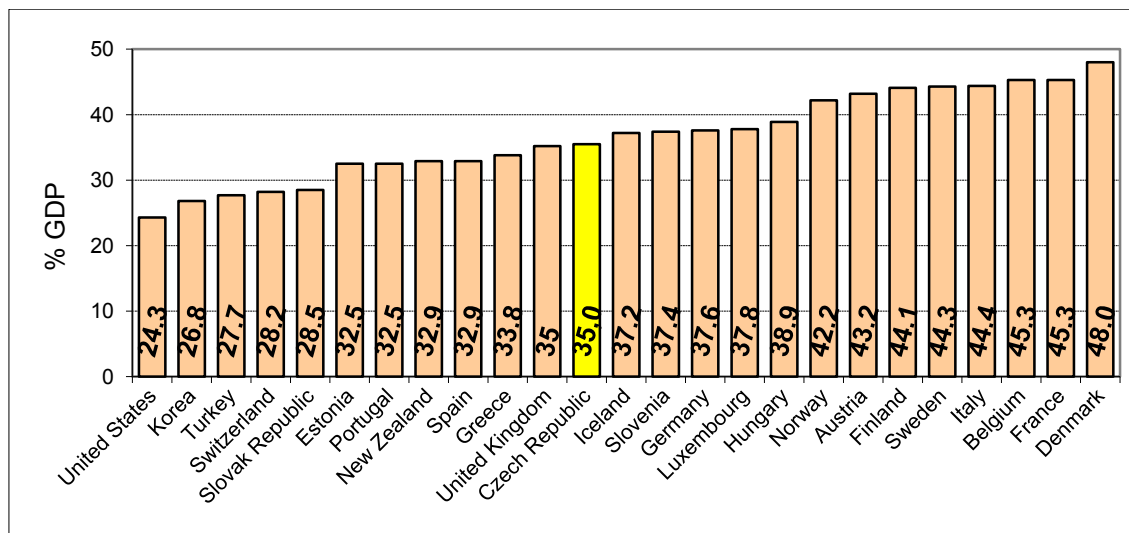
\*2013 – předběžné údaje; \*2014 - rozpočet

Zdroj: MF ČR. SZÚ za roky 2002 – 2011; Návrh SR na rok 2014.

# Základy veřejných financí a veřejné správy – osnova cvičení

- Co znamená daňová kvóta (*úroveň daňové zátěže, v zemi, podíl daní na HDP*)? Jaký je rozdíl mezi složenou a jednoduchou daňovou kvótou? Jak se vyvíjela česká daňová kvóta? Jak je to v ostatních zemích Evropy (viz. následující graf)?

## Daňová kvóta – mezinárodní srovnání (2012, % HDP)



Zdroj: OECD.stat. (2014)

## Vývoj daňové kvóty v ČR (% HDP)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
jednoduchá daňová kvóta v %	20,1	18,2	19,0	19,2	19,4	19,9	19,6	19,3
složená daňová kvóta v %	35,6	33,1	34,0	34,5	35,0	35,3	34,9	34,6

Zdroj: MF ČR (2015a)

- Lze podle daňové kvóty usuzovat na charakter daňové soustavy a systém zdanění v určité zemi?

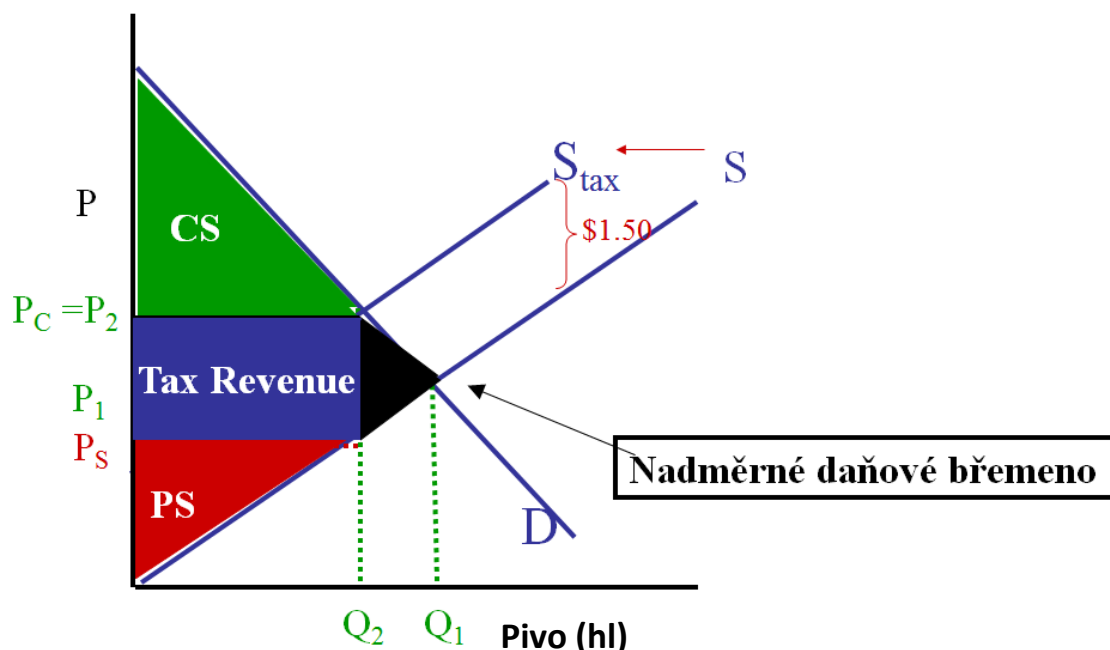
## 4. Efektivnost daní, daňové břemeno

- Existují ještě nějaké další náklady související s výběrem daní? Jaké dodatečné náklady, kromě samotného zaplacení daně vnímáte vy?
  - o Přímé administrativní náklady (např. spojené s výběrem daní)
  - o Nepřímé administrativní náklady (nese soukromý sektor)
- Ztráta mrtvé váhy
  - o Představte si, že neexistují daně. Na trhu piva se bude prodávat tolik hektolitřů, kolik si zákazníci přejí a výrobci jsou schopni vyrábět → utvoří se rovnováha. Poté se vláda rozhodne, kvůli zachování zdraví obyvatelstva a svým zvyšujícím se výdajům zavést spotřební daň na pivo (\$1.50). Protože je to nepřímá daň, výrobci přenesou tento „dodatečný náklad“ na své spotřebitele a stoupne cena piva. Lidé tak

## Základy veřejných financí a veřejné správy – osnova cvičení

budou nuceni vzhledem ke svým omezeným příjmům snížit spotřebu piva a nahradí ho např. vínem, které je levnější, prodá se méně hektolitrů piva a výrobci omezí svojí výrobu.

- K jakým ztrátám a výnosům a na jaké straně (spotřebitel, výrobce, stát) v této situaci došlo?



**Daňové břemeno = daň + nadměrné daňové břemeno + administrativní náklady**

### 5. Seminární práce: Dopad změny DPH na občany

- Popište podobu DPH, způsob jeho harmonizace, pozornost věnujte vývoji základu daně a sazeb
- Na základě provedených studií představte dopad změn DPH na českou společnost (např. IDEA)
- Popište metodiku měření incidence DPH z uvedených studií a diskutujte jejich slabiny
- Udělejte stručné mezinárodní srovnání sazeb DPH v různých vybraných zemích

### 6. Daňový přesun a dopad

- Daňová incidence
  - V různé míře dochází k přesunu daně do nákladů, nájemného apod. → v různé míře se přenáší daňové zatížení na jiný subjekt. Tedy může být rozdíl mezi zákonným dopadem daně a skutečným dopadem daně
  - Např. pronajmete si byt a váš pronajímatel do ceny nájmu započte daň z příjmu z nájemného, kterou musí on pravidelně platit
  - Na trhu kterých služeb nebo zboží lze pozorovat velkou daňovou incidenci?
  - Lze nějak omezit, popř. zabránit daňové incidenci?

### 7. Závěr

- Veřejné příjmy představují rozpočtové omezení veřejného sektoru

# Základy veřejných financí a veřejné správy – osnova cvičení

- Hlavními příjmy veřejných rozpočtů jsou v ČR daňové příjmy
- Daň je pravidelná, zákonem předem sazbou stanovená částka, odváděná na neekvivalentním a neúčelovém principu do veřejného rozpočtu
- Každá země má jinou podobu daňového systému, daňová kvóta pouze uvádí míru zdanění subjektů v ekonomice, ale neříká nic o podobě daňového systému
- Výběr daní s sebou nese další „vedlejší“ náklady – administrativní náklady, přímé a nepřímé, ztráta mrtvé váhy

## 8. Příště

- to co se nestihlo
- přímé daně
- daňová spravedlnost

## 9. Doporučená literatura a odkazy

MF ČR (2015a). Zpráva k návrhu zákona o státním rozpočtu ČR na rok 2015. [online]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=111342>>

MF ČR (2015b). Státní závěrečný účet 2014. [online]. Dostupné z: <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2014/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2014-21750>>

MF ČR (2013). Zákon o státním rozpočtu na rok 2014 [online]. Dostupné z: <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/statni-rozpocet>>

EUROSTAT Eurostat (2015). Total general government revenue (% of GDP) [online]. Dostupné z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00021&plugin=1>>

OECD (2014). Revenue Statistics, 2010 Edition [online]. Dostupné na <<http://stats.oecd.org/>>

PEKOVÁ, J. Veřejné finance – úvod do problematiky. 4. aktualizované a rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2008. 508 s. ISBN 978-80-7357-358-4

- o kapitola 6: Veřejné příjmy str. 294 – 344
- o kapitola 7: Úvod do daňové teorie, str. 377-403

STRECKOVÁ, Y., I. MALÝ. Veřejná ekonomie pro školu i praxi. Vyd. 1. Praha: Computer Press, 1998. xii, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

HAMERNÍKOVÁ, B.; MAAYTOVÁ, A. a kol. Veřejné finance. 1. vyd. Praha: ASPI, 2007. 364 s. ISBN 978-80-73577-301-0

- o Veřejné příjmy - charakteristika, druhy a členění, str. 118 – 135